

Sygn. akt III AUa 105/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 maja 2019 r. w Szczecinie

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie renty

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 grudnia 2017 r., sygn. akt VI U 820/15

oddala apelację.

SSA Barbara Białecka	SSA Urszula Iwanowska	SSO del. Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
----------------------	-----------------------	---

Sygn. akt III AUa 105/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił J. S. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, że orzeczeniem z dnia 18 września 2015 r. komisja lekarska ZUS w Z. stwierdziła, iż ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. S. podniosła, że jej stan zdrowia od momentu przyznania jej renty uległ pogorszeniu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej J. S. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 31 grudnia 2014 r. na okres lat trzech.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne :

J. S. urodziła się dnia (...) Posiada wykształcenie zawodowe jako krawcowa. Pracowała w swoim zawodzie i jako barmanka. Nie posiada dodatkowych kwalifikacji, nie ukończyła kursów przyuczających do wykonywania innego zawodu.

Od 24 lutego 1997 r. do 30 grudnia 2014 r. pobierała rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W dniu 31 grudnia 2014 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Komisja lekarska ZUS w Z. orzeczeniem z dnia 18 września 2015 r. ustaliła, iż ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

J. S. była nadal częściowo niezdolna do pracy na okres trzech lat od dnia 31 grudnia 2014 r. z powodu organicznych zaburzeń osobowości, zaburzeń procesów poznawczych i psychozy schizoaktywnej.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie art. 107, art. 12 i art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383; powoływana dalej jako: ustawa emerytalno-rentowa), Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że w niniejszej sprawie bezsporny pozostawał fakt, iż ubezpieczona w okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu stała się częściowo niezdolna do pracy w związku z czym okresowo przyznawana jej była renta z tytułu niezdolności do pracy, ostatnio do dnia 30 grudnia 2014 r. Żadna ze stron nie kwestionowała powyższej okoliczności, a ponadto znalazła ona potwierdzenie w zgromadzonych w przedmiotowej sprawie dowodach z dokumentów, którym Sąd dał w pełni wiarę. Kwestią sporną natomiast była okoliczność, czy po dniu 30 grudnia 2014 r. ubezpieczona była nadal, co najmniej częściowo niezdolna do pracy. Ubezpieczona podnosiła bowiem w uzasadnieniu odwołania, iż jej stan zdrowia nie pozwala na podjęcie zatrudnienia w charakterze krawcowej czy barmanki. Organ rentowy z kolei, opierając się na orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS, w którym nie stwierdzono u ubezpieczonej nawet częściowej niezdolności do pracy, odmówił prawa do dalszej wypłaty żądanego przez ubezpieczoną świadczenia.

W celu wyjaśnienia powyższych, spornych okoliczności Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z dziedzin odpowiadających schorzeniom na które cierpi ubezpieczona, albowiem nie dysponując specjalistyczną wiedzą medyczną przy rozstrzygnięciu istoty sprawy musi posilkować się opinią biegłych lekarzy sądowych (art. 278 § 1 k.p.c.).

Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że powołane dwa zespoły biegłych zgodnie uznały, iż badana była nadal osobą częściowo, okresowo niezdolną do pracy.

Przy czym sąd uwzględnił także fakt, że opinie biegłych były kwestionowane przez organ rentowy, który zarzucał, iż skoro choroba psychiczna ubezpieczonej jest w okresie remisji to nie można uznać dalszej częściowej niezdolności do pracy.

Sąd meriti dał wiarę powyższemu dowodowi z opinii biegłych sądowych, albowiem zostały sporządzone przez właściwe osoby, w granicach przyznanych im kompetencji. Biegli rzetelnie ocenili rzeczywisty stan zdrowia odwołującej się. Opinie były należyście uzasadnione i przekonujące oraz wystarczająco wyjaśniały zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych. W ocenie tego sądu nie ulegało przeto wątpliwości, że schorzenia psychiczne, na które cierpi ubezpieczona powodowały jej dalszą częściową niezdolność do pracy. Sąd nie podzielił zastrzeżeń organu, albowiem dwa zespoły

doświadczonych biegłych sądowych psychiatrów i psychologów zgodnie uznały, że remisja choroby nie stanowi o jej ustąpieniu.

Mając powyższe na uwadze, analizując całość zebranego w sprawie materiału dowodowego, sąd pierwszej instancji nie znalazł podstaw do utrzymania w mocy decyzji odmawiającej ubezpieczonej prawa do renty i dlatego w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim w całości nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek pominięcia zastrzeżeń organu rentowego dotyczących opinii biegłych sądowych, co spowodowało brak ustalenia w sprawie występowania jednoznacznych przesłanek skutkujących uznaniem ubezpieczonej - której choroba znajduje się w stanie remisji - za częściowo niezdolną do pracy we wskazanym powyżej okresie.

Wskazując na powyższy zarzut apelujący wniósł o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie
- zmianę wyroku i oddalenie odwołania w tym zakresie.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że sąd pierwszej instancji pomijając zastrzeżenia organu do opinii biegłych nie usunął istniejących w sprawie wątpliwości co do oceny stanu zdrowia ubezpieczonej w chwili wydawania zaskarżonej decyzji przez organ rentowy. Apelujący podkreślił, że w zastrzeżeniach do opinii biegłych podnosił, iż brak jest ustosunkowania się do tego, że skoro w stanie faktycznym sprawy choroba ubezpieczonej jest w stanie remisji, to taki stan rzeczy powoduje, że nie można uznać jej dalszej częściowej niezdolności do pracy. Stan remisji powoduje, że zaburzenia funkcji poznawczych ubezpieczonej mają charakter łagodny z poprawą od 1998 r. Jednocześnie apelujący zaznaczył, że w ocenie organu rentowego charakter kwalifikacji zawodowych ubezpieczonej nie wymaga szczególnych umiejętności poznawczych. Wbrew twierdzeniom zawartym w opiniach biegłych sądowych w ocenie stanu zdrowia ubezpieczonej, która była dokonywana przez konsultanta ZUS (psychiatrę) nie pominięto urazu głowy, którego doznała ubezpieczona. Ponadto opinia biegłych - z dnia 19 czerwca 2017 r. - została wydana tylko w oparciu o akta sprawy bez bezpośredniego badania ubezpieczonej, a w konsekwencji nie było obiektywnej możliwości weryfikacji ustaleń zawartych w opinii uprzednio powołanego zespołu biegłych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny mając na uwadze dotychczasowe postępowanie w niniejszej sprawie oraz poniesiony zarzut apelacji uznał za niezbędne uzupełnienie materiału dowodowego o akta spraw sądowych prowadzonych dotychczas z odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego odmawiających jej prawa do renty oraz z nowej opinii biegłego z zakresu psychiatrii – tj. specjalisty z zakresu adekwatnego do schorzenia powodującego dotychczas u ubezpieczonej częściową niezdolność do pracy, która uzasadniała przyznawanie jej prawa do renty. Sąd odwoławczy dodatkowo ustalił:

J. S. miała przyznawaną rentę przez organ rentowy do dnia 31 lipca 2005 r.

Następnie organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy uznając, że jest ona osobą zdolną do pracy:

- decyzją z dnia 15 listopada 2005 r.

- decyzją z dnia 8 lutego 2006 r.
- decyzją z dnia 25 czerwca 2010 r.
- decyzją z dnia 28 września 2012 r.

Decyzja z dnia 15 listopada 2005 r. została uchylona przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim, a decyzja z dnia 25 czerwca 2010 r. – przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie, i w obu przypadkach sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Zaś pozostałe z wymienionych decyzji, na skutek odwołań złożonych przez ubezpieczoną, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, zostały zmienione przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim, który przyznał J. S. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy:

- od 1 września 2005 r. do 31 stycznia 2010 r. (wyrok z dnia 22 grudnia 2008 r. sygn. akt VI U 1113/07)
- od 1 lutego 2010 r. do 30 grudnia 2014 r. (wyrok z dnia 28 kwietnia 2015 r., sygn. akt VI U 1174/12).

dowód: akta spraw Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim VI U

85/06, VI U 1113/07, VI U 875/10, VI U 1174/12.

U J. S. po dniu 30 grudnia 2014 r. rozpoznano nadal:

- psychozę schizofreniczną w fazie względnej remisji
- organiczne zaburzenia osobowości (prawdopodobne następstwo urazu czaszkowo- mózgowego w 1996 roku),

które nadal czynią ją osobą częściowo niezdolną do pracy i to trwale.

Schorzenia ubezpieczonej manifestują się klinicznie niską motywacją do aktywności, apatią, skłonnością do izolacji, osłabieniem koncentracji, pamięci, zdolności do adaptacji czy kontroli emocjonalnej oraz spłyceciem krytycyzmu. Powoduje to istotne naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonej skutkujące ograniczeniem zdolności do zatrudnienia. Występująca u ubezpieczonej remisja choroby psychicznej nie oznacza jej powrotu do pełni zdrowia, a wskazuje praktycznie jedynie na brak objawów ostrej choroby (omamy, urojenia), ewentualne ich utrzymywanie się w formie rezydualnej (co najmniej częściowy krytycyzm wobec doznań psychotycznych oraz ich niskie wysycenie afektywne). Pomimo leczenia u większości chorych pozostają trudniejsze w terapii tzw. objawy ubytkowe (negatywne), a u badanej na skutek przebytego zaostrzenia choroby doszło do pojawienia się deficytu w sferze emocjonalnej i motywacyjnej, co widoczne jest w przebiegu jej linii życiowej i funkcjonowaniu. Ubezpieczona jest beczynna, pozbawiona motywacji do działania, szybko się zniechęca i nie panuje nad emocjami. Wnioskodawczyni nie jest w stanie podjąć pracy w wyuczonym zawodzie – krawcowa, nie może pracować także jako barmanka czy kelnerka. Jest to bowiem praca często w godzinach wieczornych, przy dużym natężeniu hałasu, z kontaktem z ostrymi przedmiotami np. sztucze kuchenne, a wnioskodawczyni zgłasza okresowe halucynacje słuchowe nakłaniające ją do zachowań agresywnych, zaś w godzinach wieczornych przyjmuje leki psychotropowe obniżające jej sprawność psychofizyczną.

Ubezpieczona może wykonywać jedynie proste i niestresujące prace fizyczne.

Powyższe potwierdza fakt, że wnioskodawczyni po dniu 31 października 2012 r. była nadal osobą częściowo niezdolną do pracy, bowiem brak przesłanek medycznych do uznania istotnej poprawy stanu jej zdrowia po tym okresie. Mając na uwadze przewlekłość schorzenia J. S. oraz rozpoznanie u niej organiczne zmiany w obrębie CUN wskazane jest uznanie trwałej i częściowej niezdolności ubezpieczonej do zatrudnienia.

dowód: opinia biegłego psychiatry G. B. k. 184-190.

Sąd Apelacyjny przyjął za wiążące ustalenia dotyczące prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy dokonane przez sądy w okresach poprzedzających niniejsze postępowania, a mając na uwadze, że organ rentowy ponownie kwestionował ustalenie niezdolności ubezpieczonej do pracy na kolejny okres, Sąd Apelacyjny uznał za uzasadnione dopuszczenie dowodu z opinii nowego biegłego z zakresu psychiatrii, czyli schorzeń wiodących u ubezpieczonej, na podstawie wszystkich dotychczas prowadzonych spraw. Biegły G. B. celem sporządzenia opinii przeprowadził badanie wnioskodawczyni, zapoznał się z aktami niniejszej sprawy oraz spraw dotychczas przeprowadzonych przez sądy na skutek odwołań ubezpieczonej, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentacji orzeczniczej, sporządzonych w nich opinii biegłych sądowych oraz wyroków sądowych. Jednocześnie biegły G. B. miał na uwadze stanowisko akcentowane przez organ rentowy, który podnosił, że o zdolności ubezpieczonej do zatrudnienia decydują jej możliwości intelektualne nadal znajdujące się w granicach normy oraz remisja choroby psychicznej, a także okresowe wizyty psychiatryczne (uwarunkowane sytuacją orzeczniczą) i brak hospitalizacji po 2000 roku.

W ocenie sądu odwoławczego opinia biegłego psychiatry G. B. zasługiwała w całości na uwzględnienie, bowiem została oparta o materiał wyżej przedstawiony, jest jasna, spójna, logiczna i całościowo podsumowuje dotychczasowe postępowanie orzecznicze w niniejszej sprawie. Biegły podzielił stanowisko - zgodził się z opiniami obu zespołów biegłych sądowych sporządzonymi w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, a także z opinią specjalistyczną konsultanta ZUS w G. z dnia 6 sierpnia 2012 r. oraz opinią komisji lekarskiej ZUS z dnia 7 sierpnia 2012 r. podkreślając przy tym, że po dniu 31 października 2012 r. u ubezpieczonej nie nastąpiła istotna poprawa stanu zdrowia, która uzasadniałaby odstępianie od orzekania jej częściowej niezdolności do pracy po tym dniu. Natomiast biegły w swojej opinii z dnia 29 listopada 2018 r. jednoznacznie uznał i wykazał, że zachodzą przesłanki do uznania ubezpieczonej za nadal częściowo niezdolną do pracy i to trwale. Podkreślić przy tym należy, że strony postępowania nie wniosły żadnych zarzutów do tej opinii, a w ocenie Sądu Apelacyjnego jest ona w pełni wiarygodna.

Mając na uwadze uzupełnione postępowanie sąd odwoławczy przyjął za własne także ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a także w całości podzielił rozważania prawne tam przedstawione, nie znajdując podstaw do uwzględnienia wniosków apelacji.

Skoro J. S. po dniu 30 grudnia 2014 r. nadal jest osobą częściowo niezdolną do pracy i spełnia pozostałe warunki określone w art. 57 ustawy emerytalno-rentowej to przysługuje jej prawo do renty z tego tytułu.

Dlatego Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok przy dokonanych ustaleniach faktycznych odpowiada prawa i apelację organu rentowego oddalił w całości.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska del. SSO Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk